

Asansör Kazaları

ASANSÖR KAZALARININ TEMEL NEDENLERİ VE ALINMASI GEREKEN ÖNLEMLER

Tüm önlemlere ve bilgilendirmelere rağmen, ülkemizde asansör kazaları ile hala çok sayıda karpılapılmaktadır. Pek çok teknik alandan olduğu gibi burada da kazaların ana sebebi insan davranışlarıdır. Çoğuş ve planlı bir kentleşme oluşumunda ortaya çıkan çok katlı binaların ve binalardaki asansör sistemlerinin önemi ve kullanımı her geçen gün artmaktadır. Ülkemizde kullanılmakta olan asansörlerin güvenli ve çalışır durumda olmaması konusunda yıllardır yaygın pikayet ve yakınma vardır. Gerekliliğe ve güvenliğe sahip olamayan asansörlerden ölümcül yaralanma beklinde olan kazaların sayısı gün geçtikçe artmaktadır. Bu kazaların en başında asansörlerdeki yapı hataları ve kullanım sırasındaki hatalar neden olmaktadır. Asansörlerin periyodik kontrolü, asansörlerde bulunan eksik ve hataların giderilmesi, öncelikle can güvenliğini açısından önemli olduğu gibi, 20ubat 2003 tarihinde yayınlanarak yürürlüğe giren A Yönetmeliğinin Belediyelere ve Belediye sınırları dıöündeki yapılar için valiliklere verdiği yükümlülüğten dolayı da yasal bir zorunluluktur. Her gün evde, çalışmada ve iş yerlerinde binilen asansörler ne derece güvenli? Asansörün kapısı açılır, çalışmada ayna görülür ve binilir. Yinece çıkılacak katın dömesine basılır ve asansör hareket eder. Bu esnada kabinin güzelliği ve konforu dikkat çeker, insanlar rahatlar. içlerini güven duygusu kaplar.

Acaba gerçekten öyle mi?

- Güvenli mi, binilen asansörlerin bakımları tam zamanında yapılmıöı mı?
- Yılda bir kez, periyodik kontrolleri uzman bir mühendise yaptırılmıöı mı?
- Apartman yöneticileri, bu işlerden sorumlu olduklarını biliyorlar mı?

Tasarımdan üretimine ve işletilmesine kadar her aşamasında yasa, yönetmelik ve teknik standartlara uyulması, her aşamada denetimlerin çok sıkı yapılması gerekmektedir. Çünkü insan hayatı söz konusudur. Bina tesislerinin içersine en önemli kısımlardan biri olması gereken asansörler, maalesef gerektiği kadar önem verilmemekte, binaların yapımı esnasında gerekli asansör bölüklerinin standartlardan uzak gerekli trafik hesabı yapılmadan seçilen asansörler ya da binaların amaç dıöı kullanılması bu kazalarda önemli rol oynamaktadır. Binada yaptırılan asansör takılan parçaların TSE normlarına uygunluk belgesi olmalıdır. Asansör montörleri mutlaka eğitim ve ustalık belgeli olmalıdır.

ASANSÖRLERDE KARŞILAŞILAN KAZA TİPLERİ

- Asansörün frenlerinin devre dıöı kalması, fren balatalarının aşınması, fren tahrik kası irtibatının kesilmesi, tahrik gücünün yetersizliği, kumanda sistemi arızalarından kaynaklanan nedenlerle kontrolsüz aşağı ya da yukarı yönde hareket ile kazalara neden olması.
- Kabin katta yokken kat kapısının açılması sonucu oluşan kazalar
- Kapısız kabinlerde, kabin hareket halinde iken kabin ve kuyu duvarı arasına sıkışmalar oluşan kazalar
- Ara katlarda kabin içindeki mahsur kalan kişilerin kurtarma yönergelerine uyulmadan bilinçsiz bir şekilde kabinde çıkmaya-çıkarmaya çalışmaları sonucu oluşan kazalar
- Bir yangın ve deprem anında asansörde mahsur kalınması sonucu oluşan kazalar
- Kabinin kat seviyesinde bulunmaması nedeniyle asansöre girip-çıkışta oluşan kazalar
- Otomatik kapılı asansörlerde kapının girip-çıkış sırasında kullanıcıları sıkıştırmaları
- Kabin içine konan yüklerin dengeli konumlandırılmıöı olması ve seyir halinde bu yüklerin kayması sonucu oluşabilecek kazalar
- Kazaların hangi düzeyde olursa olsun (ev asansörü, iş yeri asansörü, hafif yaralı kazalar yaralı kazalar) mutlaka bildirim zorunluluğu sağlanmalıdır. Zaman zaman asansörlerin çocuklar tarafından oyun amaçlı kullanılması engellenmelidir.

Asansör kazalarýnýn yarýya yakýný insandan kaynaklanýr. Türk insaný biraz kurallara uymada dikkatsizdir. Ýnsandan kaynaklanan hata oranýný teknik önlemlerle azaltmak mümkündür. Umumi asansörlerde kasten zarar verme olaylarýna sýk rastlanmakta , kasti zararý ve hasarý önlemek ise çok pahalý önlemler gerektirmektedir. Kullaným kolaylýđý sađlamak, kazadan korunmak amacýyla fazla sayýda uyarý levhasý koymak da kullanýcýya pađkýnlýk yaratýr. Ayrýca bakým ve montaj esnasında kaza olupmasýnda insancýl hatalarý önlemek zordur.

KABÝNSÝZ KAPI AÇILMASI En sýk rastlanan kaza tiplerinden biri olan kabin yokken kapý açýlmasý durumu 2 þekilde gerþekleþmektedir :

Fib-kontaklar Kat kapýsýnýn tam olarak kapanýp kapanmadýđýnýn anlaþýlmasýný sađlar. Kilit üzerindeki kilitten ayrý bir þekilde kapý üzerinde bulunabilir. Çalýþma prensibi þudur: Kapýnýn hareketsiz olarak kýmýnda yani kasa adý verilen kýmýnda iki adet kontak bulunur. Kanatta ise kapý tam olarak kapandýđýnda bu kontaklara denk gelecek þekilde 2 adet fib bulunmaktadýr. Bu fib ve kanatlarýn ucunda bađlý olduklarý bir elektrik devresi vardýr. Kapý açýk olduđunda fib ve kontak birbirinden ayrý olduđu için elektrik devresi kendini tamamlamayýp asansör çalýþmamaktadýr. Kapý kapandýđýnda, yani fib ve kontaklar birbirine deđdiđinde elektrik devresi tamamlanýr ve asansör çalýþýr. Þöntleme denilen olay da þudur : Kapý kasesýnda bulunan kontaklar arasýnda iletken bir kabloyla bir bađlantý yapýlýr. Bu durumda elektrik devresi tamamlanmýþ olur ve kapýnýn sinyal alan kumanda panosu kapý kapanmadýđý halde yön verir ve kazalara sebebiyet verir.

Kapý kilidi yine ayný þekilde kapý üzerinde bulunan emniyet tedbirlerinden biridir. Fib-kontaktan farký kilitleme özelliđi vardýr, oysa fib-kontak sadece kapýnýn kapandýđýný haber vermez özelliđi vardýr, kilitleme özelliđi yoktur. Kilit bu þekilde çalýþýr: Asýl kilit mekanizmasý kasesýnda bulunur, kapý kanadýnda ise sadece kilit dilinin gireceđi bir delik ve kilidin ikinci emniyetini devreye sokacak bir pim bulunur. Kilit bu þekilde çalýþýr. Prensip yine ayný fib-kontaktaki gibi fakat kilidin eletriysel devreyi tamamlamasý kapýnýn kilitlemesiyle olur. Kanat kapandý ve fib-kontak devresi tamamlandý. Ardýndan kilit devreye giriyor ve pim çarpýyor, pim kilit dilinin ortasýnda bulunan pimi ileri iterek kilit dilinin bir kademe daha kanatta bulunan deliđe girmesi sađlanýyor. Kilidin iki kademe kanada girmesi kapýnýn tam olarak kilitlendiđini gösterir ve bu yine kilitte bulunan ve kilidin kapanmasýyla devresini tamamlayan eletriysel devre ile kumanda panosuna iletir ve asansör hareket alýr. Þöntleme olayý da yine ayný þekilde kilitlerin ucunda bulunan kontaklar arasýnda iletken bir kabloyla köprü atýlarak yapýlýr. Kapý kapalı, kilitli olmasa bile bu þekilde bir þöntleme yapýlmasýyla kumanda panosuna kapýlarýn kapalı ve kilitli olduđu sinyali verir. Böyle bir durumda da kapýlar açýk olsa da asansör çalýþýr. Asansör hareket ederken kapýlar açýlabilir. Asansör çalýþabilmesi için hem fib-kontak hem de kilit devresinin tamamlanmasý gerekmektedir.

YILLIK KONTROL

Yapýnýn bađlý olduđu belediyelerce veya belediye hudutlarý dýþýndaki yapýlar için valiliklerce en az bir defa her asansörün kontrolü yapýlmalýdır. Ancak kadro konusunda yeterli teknik eleman bulunmayan belediyeler veya valilikler yýllýk kontrol iþini, dýþarıdan elektrik veya makine mühendislerine yaptýrmaýlıdır.

KULLANANLARIN UYMASI GEREKENLER

Asansör kullanan kibilerin aþađýdaki hususlara dikkat etmeleri gerekmektedir. Asansörün özelliđine göre farklýlýk arz edecek hususlarý asansör firmasý veya bakýmcý firma yazýlý olarak ilgilere verecek, ilgililer bu bilgileri kullanýcýlara aktaracak ve görebilecekleri yerlere asacaklardır.

- Asansör içinde kat arasýnda kalan kibilerin kurtarýlmasýnda asansör firmasý veya bakýmcý yazýlý talimatýna aynen uyulmasý,
- Asansöre 12 yapýndan küçüklerin yalnız binmelerinin önlenmesi. Asansöre girerken katta olup olmadýđýna dikkat edilmesi
- Asansöre girip çýkarken oyalayýcý hareketlerde bulunmayýp bu iþin süratle yapýlmasý,
- Asansör kullanýcýsýnýn kat arasýnda kaldýđýnda kapý camýný kýrarak çýkmaya çalýþmamasý
- Kapýsýz kabinlerde asansör kullanýcýsýnýn kabin içinde seyir halinde hareketli olan kapý tarafýndaki duvara kendisinin veya beraberindekilerin veya eþyalarýn temasına meydan verilmemesi

- Asansör kullanýcýsýnýn kabin üstündeki çýkýp kapađýndan kendi bađýna çýkmaya çalybmamasý dýbardan kurtarmak isteyenler için kullanýlýr)
- Kabin içine konan yüklerin dengeli yüklenmesine dikkat edilmesi, kabin hareket halinde iken bu yüklerin kaymamasý için tedbir alýnmasý
- Kapýsýz kabinlerde kabinde yük varken yük ile kat kapýsý arasýnda insan bulunmamasý

GENEL KULLANIMDA DÝKKAT EDÝLECEK HUSUSLAR

Asansörün çadırlmasý :

- Hangi kat ve dođrultuya gitmek istediđinizden emin olunuz, varsa yalnızca gidilecek yön (ađađý/yukarý) ait çadıрма butonuna basýnýz.
- Kabinden çýkmak isteyenlerin geçip yolu üzerinde durmaynýz, geçiđe engel olmayacak bir süre bekleyiniz
- Asansör beklediđiniz kata geldiđinde, asansörün dolu olmasý halinde mutlaka kabine girmeyi çalybmaynýz, asansörün tekrar bulunduđunuz kata gelmesini bekleyiniz ya da (varsa) diđer asansörü kullanýnýz.
- Otomatik kapýlý asansörlerde, kapýsý kapanmakta olan asansörün kapýsýný açmaya çalybmaynýz, tekrar bulunduđunuz kata gelmesini bekleyiniz ya da (varsa) diđer asansörü kullanýnýz.

Asansöre girip/çýkýp :

- Asansöre binip, inerken dikkatli olunuz. Asansör ve kat seviyesi farklılýkları olabilir, dikkatli takýlýp dübebilirsiniz.
- Çocukları, evcil hayvanları (kedi, köpek vs.) kontrol altında tutunuz.
- Otomatik kapýlý asansörlerde, kapýnýn açýlmasý bir açma butonu aracýlýđýyla oluyorsa, kabin butona basarak açýnýz. Kabin katta durmadan kapýyı açmaya çalybmaynýz.
- Kabine girerken ve kabinden çýkarken oyalayýcý hareketlerden kaçýnýnýz.

Seyir halinde :

- Kapýdan uzak durunuz ve kapýda sýkýpma olasýlýđý bulunan giysi ve eđyalara dikkat ediniz
- Kabinde tutamak varsa tutunuz.
- Kat göstergelerine (kat kapý numaralarına) dikkat ediniz ve izleyiniz
- Asansörün durmasýna karđýn, otomatik kabin kapýlý asansörlerde kapý açma butonu ile de açýlamýyorsa imdat butonu ile dýbardaki kípillerle irtibata geçiniz
- Hiçbir şekilde kípisel çabalarla kabinden çýkmaya çalybmaynýz.

ASANSÖRLERDE GÜVENLÝK KURALLARI

- Asansör içinde iki kat arasýnda kalan kípillerin kurtarýlmasýnda kapý kilit anahtarýnýn kullanýlmasý tehlikeli olduđundan, kurtarma iþlemi makine-motor gurubu üzerindeki el freni yardýmýyla yapýlmadıdır.
- Makine dairesi kapýsý veya girip kapađý güvenlik nedeniyle sürekli kilitli tutulmalı, herhangi bir nedenle içeri girilmesi gerektiđinde anahtar bina yöneticisi ve görevlisi ile belirlenecek kípillerde bulunmalıdıdır.
- Kuyu bođluđuna kađýt ve benzeri yanýcý maddelerin atýlmasý önlenmeli, buradan bađlayacak

yangýn kýsa sürede kabini etkileyeceđi göz önünde bulundurulmalýdır.

- Kabin giriþine konulan fotosel ya da epik kontađý gibi güvenlik tertibatlarý (kabin ile duvar arasýnda sýkýlmaya önlemek için) mutlaka çalýþýr durumda tutulmalý, özellikle çocuklarýn bunlarla oynamamalarý, bozmalarý önlenmeli ve uyarýlmalýdır.
- Makine dairesi depo olarak kullanýlmamalýdır
- Makine dairesinde kolayca görülebilecek yere kurtarma talimatý asýlmalýdır.
- Makine dairesinde aydýnlatma tesisatý çalýþýr durumda olmalýdır.
- Kabin içinde bulunan imdat butonu özellikle elektrik kesilmeleri ve arýza durumunda kullanýlmasý gerektiđinden acil aydýnlatma kaynađýndan beslenmesi sađlanmalýdır.
- Merdiven temizliđi yapýlýrken kuyu dibine su girmesi önlenmelidir.
- Tehlike anýnda önce DUR sonra ÝMDAT butonlarýna basýlmalý, her iki butonun gereksiz kullanýlmalarý önlenmelidir.
- Bir yangýn anýnda kaçýþ için asansör yerine merdivenler kullanýlmalýdır.
- Kabin içine konan yüklerin dengeli yüklenmesine dikkat edilmeli, kabin hareket halindeyken bu yüklerin kaymamasý için önlem alýnmalýdır.